

Justitsministeriet
Dyrevelfærdskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

4. januar 2011
9.14.19

Att.: Christian Wiese Svanberg
E-mail: cws@jm.dk

Vedr.: Høring over udkast til beskrivelse af kursus vedrørende aflivning af dyr

Med henvisning til skrivelse af 25. november 2010 fra Justitsministeriet, hvormed udkast til kursusbeskrivelser i forhold til kurser om aflivning af henholdsvis svin, kreaturer og fjerkræ i medfør af EU's forordning om beskyttelse af dyr på aflivningstidspunktet¹, sendes i høring, skal Dyrenes Beskyttelse bemærke som følger:

Generelt:

Overordnet er Dyrenes Beskyttelse (DB) tilfreds med, at Justitsministeriet tager initiativ til at forberede implementering af forordningen til anvendelse per 1. januar 2013, så personale, der gennemfører slagteoperationer, hurtigst muligt kan blive uddannet og erhverve et kompetencebevis.

DB mener, at uddannelse af de personer, som håndterer dyr i forbindelse med aflivning m.v., er afgørende vigtigt med henblik på at opnå god dyrevelfærd. Manglende viden og indsigt er ofte væsentligt medvirkende faktorer til dårlig dyrevelfærd og sager med overtrædelser af reglerne om beskyttelse af dyr.

Kursernes opbygning:

Allerede på møde i Justitsministeriet d. 7. juni 2010 understregede DB det afgørende vigtige i, at kurset indeholder såvel teoretiske som praktiske elementer. De foreslåede kursusplaner er udelukkende teoretiske. DB mener, at den teoretiske del nødvendigvis må kombineres med en praktisk del, som forventes efterfølgende at kunne finde sted på de enkelte virksomheder.

På den baggrund - og fordi kurset skal ses som en ubrydelig helhed - er det DB's opfattelse, at udstedelse af kompetencebevis skal afvente, at såvel den teoretiske som praktiske del er gennemgået og bestået med tilfredsstillende resultat.

---

¹ Rådets forordning (EF) Nr. 1099/2009 af 24. september 2009 om beskyttelse af dyr på aflivningstidspunktet ("Aflivningsforordningen")

Kursernes varighed:

I den foreslåede kursusplan for svin og kreaturer er der afsat 7 timer (7 lektioner), mens der er afsat 6 timer til fjerkræ (5 lektioner). Det er DB's opfattelse, at en sådan kursusvarighed er for kort, og at der er brug for et længerevarende forløb.

Det er DB's opfattelse, at kursets teoretiske del som minimum skal være af 8 timers varighed, dvs. som minimum én dags intensivt forløb.

Herudover skal der afsættes en arbejdsdag til praktisk demonstration af og eksamination i viden og færdigheder, som kursisten har tillært sig i den teoretiske del af kurset. Dvs. at kursisten gennemfører en normal arbejdsdag, hvor den pågældende eksamineres i de relevante slagteoperationer (daglige arbejdsopgaver), hvortil der skal erhverves kompetencebevis.

Kursusbeskrivelser generelt:

Generelt er der brug for en konsekvent og systematisk sprogbrug i de endelige kursusbeskrivelser. Således anvendes begreberne "kursusbeskrivelse", "kursusplan", "kursusoversigt", "emner", "områder", tilsyneladende lidt tilfældigt. Et eksempel herpå er som følger:

DB indstiller, at termen "emner" erstattes af "slagteoperationer" som angivet i Artikel 7, stk. 2, i formuleringen: "*...Det bemærkes, at til trods for at den aktuelle formulering fra forordningen ikke er gengivet ordret i kursusoversigten, vil samtlige af de emner, der er stillet krav om i forordningen, blive behandlet under kursets forløb*". Ellers kan det forvirre, at Artikel 21, stk. 1, nr. b og Bilag IV opererer med begrebet "emner", som der skal eksamineres i.

Kursusbeskrivelse for fjerkræ:

DB vil gerne benytte lejligheden til at knytte nogle kommentarer til de særlige forhold, der gør sig gældende for fjerkræ. Indtil fjerkræ udtages af transportkasser på slagteriet, befinder de sig formelt stadig under transport (cf. Transportforordningen). Først når alt fjerkræ er udtaget af transportkasser, er aflæsning formelt afsluttet. Derefter starter fjerkræets ophold på slagterier, hvorfor de er omfattet af beskyttelsesforanstaltninger i medfør af aflivningsforordningen. DB indstiller, at der sættes fokus på de dyreværns-mæssigt kritiske forhold, som fjerkræ udsættes for, også i tidsrummet fra køretøjets ankomst til udtagning af dyrene fra transportkasser på slagteriet.

Af kursusbeskrivelsen fremgår det, at forløbet fra udtagning af dyr fra transportkasser (stald) til og med stikning gennemgås. Det er vigtigt, at der også undervises i forholdene for fjerkræ i det alt for lange tidsrum, hvori fjerkræ ofte står i transportkasser og udsættes for dyreværns-mæssigt kritiske påvirkninger, som f.eks. støj/larm, træk, højtryksspuling i umiddelbar nærhed samt andre stress-faktorer.

Efter gældende regler må transport af fjerkræ ikke vare mere end 12 timer eksklusiv på- og aflæsningstid, ellers skal fuglene have adgang til foder og vand. DB vil hermed gentage sin opfordring til, at Justitsministeren i Kapitel 3 i Transportbekendtgørelsen (nationale transport) fastsætter krav om en maksimal transporttid for fjerkræ på 6 timer for at undgå en forøget tendens til udmatning af dyr og forhøjet dødelighed, jf. EFSA-rapport (2004) om transport af fjerkræ.

Kursusbeskrivelse for pelsdyr:

DB skal opfordre Justitsministeriet til at sikre, at der hurtigst muligt udarbejdes forslag til kursusbeskrivelse for pelsdyr.

Kursusbeskrivelse for andre dyrearter:

DB skal hermed opfordre Justitsministeriet til at sikre, at der også udarbejdes kursusbeskrivelser for andre relevante dyrearter, som f.eks. lam/får, geder, heste og strudse.

Kursusmateriale:

DB vil foreslå, at kursisterne tilsendes en kursusmappe før afholdelse af selve kurset, herunder relevant lovgivning. Det må forudsættes, at kursisterne møder velforberedte, så den teoretiske gennemgang af lovstof kan begrænses på selve kursusdagen.

Herved kan der på kurset sættes fokus på væsentlige aspekter af det praktiske arbejde, i.e. ankomst og modtagelse, aflæsning, drivning, håndtering og pasning, opstaldning, flytning, fastholdelse, bedøvelse, vurdering af bedøvelse, ophængning/ophejsning samt stikning/halssnitning og afblødning.

Det er vigtigt, at undervisningen bliver praktisk orienteret og illustrativ, da kursisterne vil få et større udbytte af kurset, hvis der hele tiden anlægges en praktisk vinkel på det stof, der gennemgås.

Ændring af tidsplan for kurser:

DB forholder sig kritisk til bemærkningerne om, at det står underviseren frit for at ændre ved tidsplanen for kurset, under forudsætning af at kursets samlede indhold til en hver tid omhandler de områder, der er angivet i forordningen.

DB medgiver, at en vis fleksibilitet kan være hensigtsmæssig og på sin plads. Der må dog ikke overlades så meget til de enkelte undervisere, at indholdet af de konkrete kursusforløb varierer så meget, at resultatet bliver vidt forskelligt indhold og sværhedsgrad af kurser med uensartede kompetencer hos kursisterne til følge.

Medarbejderes anciennitet:

Høj anciennitet er ikke nogen sikkerhed for arbejdets korrekte udførelse. Det er således DB's holdning, at der også skal være krav om regelrette kurser og kompetencebeviser for personer med praktisk erfaring, da dette ikke i sig selv er nogen garanti for, at man har forståelse for at udføre relevante slagteoperationer på tilfredsstillende vis.

Dette tilkendegav DB allerede på mødet i Justitsministeriet d. 7. juni 2010, hvor DB påpegede, at der ikke bør udstedes kompetencebeviser ved en forenklet procedure til personer, der kan dokumentere mindst 3 års relevant faglig erfaring, jf. Artikel 29, stk. 2.

Dyrevelfærdsansvarlig:

DB er tilfreds med, at slagterier skal udpege en dyrevelfærdsansvarlig person, som skal være i besiddelse af et kompetencebevis, der er udstedt for alle de processer, der finder sted på de slagterier, som vedkommende er ansvarlig for (jf. Artikel 17). En dyrevelfærdsansvarlig person vil helt givet kunne medvirke til en bedre integrering af dyrevelfærd i produktionsprocessen. Herudover vil den dyrevelfærdsansvarlige kunne medvirke ved koordinering af arbejdet med evaluering og optimering af dyrevelfærds-aspekter i relation til specifikke slagteoperationer (lokal sparing). Desuden er det DB's opfattelse, at den dyrevelfærdsansvarlige bør medvirke ved afvikling af den praktiske del af uddannelserne (samt eksamen) på de enkelte virksomheder, ligesom den

dyrevelfærds-ansvarlige er en central aktør fsva. vurdering af behov for løbende efteruddannelse af medarbejdere.

Fælles uddannelser på EU-plan:

DB er af den opfattelse, at der skal fastlægges ensartede retningslinjer for uddannelsernes detaljerede indhold, enten - og helst - i form af et udbygget bilag IV, alternativt i form af ensartet god praksis medlemsstaterne imellem (jf. nedenfor). I lyset af at et opnået kompetencebevis vil kunne anvendes i hele EU, må det også sikres, at uddannelserne gennemføres på samme høje niveau, og at kursus-forløbene er af ensartet indhold og varighed, ligesom den afsluttende prøve skal være af ensartet sværhedsgrad. I modsat fald vil der kunne "shoppes" på tværs af landegrænser, som det bl.a. er set for kompetencebeviser udstedt til transportører/chauffører i henhold til EU's transportforordning.

Implementering af videnskabelige anbefalinger:

a) Den europæiske fødevarer sikkerhedsautoritet (EFSA) er i 2004 fremkommet med en udtalelse vedr. de dyrevelfærdsmæssige forhold i forbindelse med bedøvelse og aflivning m.v. af kvæg, svin, får, heste, kyllinger, kalkuner og fisk:

"Opinion of the Scientific Panel on Animal Health and Welfare on a request from the Commission related to the welfare aspects of the main systems of stunning and killing the main commercial species of animals. Adopted on 15th June 2004. The EFSA Journal (2004), 45, 1-29."

DB vil gerne henlede opmærksomheden på følgende sentenser i ovenstående rapport, som viser, hvor afgørende uddannelse, kompetence og indstilling er for at opnå god dyrevelfærd i forbindelse med slagtning:

"...It is important that all operators involved with stunning and slaughter are competent, properly trained and have a positive attitude towards the welfare of the animals." (p. 2)

samt

"..All operators involved with stunning and slaughter should be properly trained, their skills and knowledge examined, in particular in the field of welfare, and the person should be certified to be competent and should have a positive attitude towards improving animal welfare. They should also attend retraining courses and their ability to implement new knowledge and acquire new skills should be assessed as new technologies evolve..." (p. 6)

b) Tilsvarender er EFSA i 2006 fremkommet med en udtalelse vedr. de dyrevelfærdsmæssige forhold i forbindelse med bedøvelse og aflivning m.v. af geder, kaniner, hjorte, strudse, ænder, gæs og vagtler:

Opinion of the Scientific Panel on Animal Health and Welfare on a request from the Commission related to the welfare aspects of the main systems of stunning and killing applied to commercially farmed deer, goats, rabbits, ostriches, ducks, geese and quail. Adopted on 13th February 2006. The EFSA Journal (2006), 326, 1-18.

c) I 2007 vedtog Verdensorganisationen for Dyresundhed (OIE) den zoosanitære kodeks vedr. landdyr, som indbefatter retningslinjer for slagtning af dyr og for aflivning af dyr i forbindelse

med dyresygdomsbekæmpelse. Disse internationale retningslinjer indeholder anbefalinger vedr. håndtering, fastholdelse, bedøvelse og aflødning af dyr på slagterier samt aflivning af dyr i tilfælde af udbrud af smitsomme sygdomme.

Retningslinjer for god praksis:

DB skal hermed opfordre til, at der hurtigst muligt udarbejdes retningslinjer for "god praksis" (good practice) i relation til anvendelsen af forordningen, jf. Artikel 13.

DB indgår gerne i udarbejdelse af retningslinjer for god praksis, jf. Artikel 13, stk. 2, nr. a.

DB er af den opfattelse, at bl.a. anbefalingerne i ovennævnte videnskabelige rapporter (fra EFSA og OIE) bør medtages i reglerne for god praksis.

Udstedelse af kompetencebeviser:

Det er DB's holdning, at opnåelse af kompetencebevis skal gøres afhængig af, at man demonstrerer såvel teoretisk som praktisk viden og kunnen på området.

Midlertidige kursusbeviser:

Som tidligere fremført vil DB ikke modsætte sig udstedelse af midlertidige kursusbeviser (med 3 måneders gyldighed) på betingelse af, at det foregår på de særlige og betryggende vilkår, som er beskrevet i Artikel 21, stk. 5.

Akkreditering af organer der udsteder kompetencebeviser:

Det er DB's holdning, at Justitsministeren på EU-plan skal arbejde for, at udstedelse af kompetencebeviser og afholdelse af kurser sker på en ensartet måde. Organer/enheder, der udsteder kompetencebeviser, bør derfor akkrediteres i overensstemmelse med ensartede standarder, der bør gøres til genstand for en videnskabelig vurdering (jf. Præambel 53 og 56).

Efteruddannelse:

DB mener, at løbende efteruddannelse er meget vigtig for, at slagteoperationer til stadighed udføres på den mest hensigtsmæssige måde, der sikrer bedst mulig dyrevelfærd. Al uddannelse er en dynamisk og fortløbende proces, og DB opfordrer derfor til, at Justitsministeriet fremkommer med forslag til krav om løbende efteruddannelse af medarbejdere, når de først har opnået kompetencebevis.

Små slagterier (slagtehuse):

DB vil gerne benytte lejligheden til at påpege nødvendigheden af, at også medarbejdere på små slagtehuse gennemgår relevante kurser for de slagteoperationer, som de varetager fordelt på forskellige dyrearter. Hvis der slagtes flere forskellige dyrearter, f.eks. 2 dyrearter (svin og lam), skal den pågældende medarbejder som en selvfølge gennemføre 2 relevante kurser for hhv. svin og lam.

Der vil være delvis overlap af kursusindhold mellem de forskellige dyrearter, men også decideret artsspecifikke forskelle, herunder i relation til bedøvelsesmetode og -teknik samt adfærd. Forhold, som det er helt afgørende nødvendigt at afsætte den fornødne tid til.

Det må således forudses at kursets varighed forventeligt vil blive mere end (>) 1 intensiv kursusdag, men mindre end (<) 2 hele kursusdage sammenlagt, hvis man håndterer 2 dyrearter.

Tilsvarende vil kursusvarighed forventeligt blive mindst (>) 2 intensive kursusdage, men mindre end (<) 3 hele dage, hvis man håndterer 3 dyrearter.

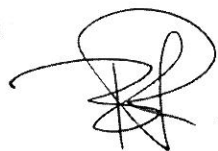
DB er meget bekymret for dyrevelfærden omkring aflivning af dyr, på de små slagtehuse, hvor der ofte kan konstateres dyrevelfærdsmæssige brist, og der kun er periodisk veterinærkontrol. Ses dette i kombination med, at små slagtehuse undtages fra kravet om en dyrevelfærdsansvarlig person (ved slagtning af mindre end <1000 husdyrenheder eller <150.000 fugle/kaniner om året), kan DB ikke på nogen måde acceptere, at der udelukkende stilles krav om et kursus af kun én enkelt dags varighed, i tilfælde af at man håndterer flere (>1) dyrearter.

Det må være op til de enkelte virksomheder at tilrettelægge fordelingen af slagteoperationer mellem deres medarbejdere. I videst muligt omfang kan virksomhederne jo fordele arbejdsopgaver blandt medarbejdere, så der opnås et optimalt udbytte af det antal kursusdage, som man må afsætte til formålet.

Venlig hilsen

Per Jensen, Præsident
Dyrenes Beskyttelse

Britta Riis, Direktør
Dyrenes Beskyttelse